

Araştırma Makalesi

Alındı: 29 Ağustos 2021 **Düzeltildi:** 18 Eylül 2021 **Kabul Edildi:** 21 Kasım 2021 **Yayımlandı:** 15 Aralık 2021

Kaynakça Bilgisi: Turan, F. D. (2021). Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerine verilen aile planlama ve cinsel eğitim dersinin öğrencilerin cinsel eğitime yönelik tutumları ve kadına ilişkin “namus” anlayışı ile ilgili tutumları üzerine etkisinin değerlendirilmesi: Yarı deneysel çalışma. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 278-294. DOI: 10.47479/ihead.988331

Citation Information: Turan, F. D. (2021). Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerine verilen aile planlama ve cinsel eğitim dersinin öğrencilerin cinsel eğitime yönelik tutumları ve kadına ilişkin “namus” anlayışı ile ilgili tutumları üzerine etkisinin değerlendirilmesi: Yarı deneysel çalışma. *Ihlara Journal of Educational Research*, 6(2), 278-294. DOI: 10.47479/ihead.988331

**HEMŞİRELİK DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN AİLE
PLANLAMA VE CİNSEL EĞİTİM DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN CİNSEL
EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARI VE KADINA İLİŞKİN “NAMUS” ANLAYIŞI
İLE İLGİLİ TUTUMLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: YARI
DENEYSEL ÇALIŞMA**

Fatma Dilek TURAN¹

 <https://doi.org/10.47479/ihead.988331>

Öz

Hemşirelik öğrencilerine verilen “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” online dersinin, öğrencilerin cinsel eğitim ve kadına ilişkin “namus” anlayışına yönelik tutumlarına etkisinin değerlendirildiği araştırma, yarı-deneysel türdedir. Ekim 2020-Şubat 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Aksaray Üniversitesi Hemşirelik bölümünde eğitim görüp “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersini online olarak alan öğrenciler eğitim grubunu, aynı sınıfta olan ancak dersi almayan öğrenciler kontrol grubunu oluşturmuştur. Her iki grupta ön-test ölçümleri “Öğrenci Tanıtım Formu”, “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği” ile yapılmıştır. Ön-testin ardından eğitim grubu 14 hafta boyunca “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersini online olarak alırken, kontrol grubuna eğitim verilmemiştir. Dersin tamamlanmasından hemen sonra her iki gruba son-test yapılmıştır. Ön-test, son-test ölçümleri her iki gruba eş-zamanlı ve aynı ölçüm araçlarıyla uygulanmıştır. Ön-testlere gruplar arası anlamlı fark bulunmazken, son-testlerde eğitim grubunun ölçek puan ortalamaları, kontrol grubununkinden anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur (p = 0.000). “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” isimli online ders öğrencilerin cinsel eğitime ve kadına ilişkin namus anlayışına yönelik tutumlarını yükseltmede etkindir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel eğitim; hemşirelik eğitimi; kadına yönelik namus algısı; non-randomize kontrollü deneysel çalışma; öğrenci hemşire; tutum

¹ Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, fatmadilek_32@hotmail.com

EFFECTS OF THE “FAMILY PLANNING AND SEX EDUCATION” COURSE ON NURSING STUDENTS’ ATTITUDES TOWARD SEXUAL EDUCATION AND RELATED TO THE APPROACH OF “HONORARY” REGARDING WOMEN: A QUASI-EXPERIMENTAL EVALUATION

Abstract

The study, in which the effect of the “Family Planning-Sex Education” online-course given to nursing students, on the attitudes of the students towards sexual education and conception of honor women-related was evaluated, is semi-experimental. It was held between October 2020-February 2021. The students who were educated in the Nursing Department of Aksaray University and took the “Family Planning-Sex Education” online-course formed the education group, and the students who did not take the online-course formed the control group. In both groups, pre-test measurements were made with the “Student Introduction Form”, “Attitude Scale towards Sexual Education”, “Attitude Scale for the Women-Related Conception of Honor”. After the pre-test, the education group took the online-course for 14 weeks, while the control group was not trained. A post-test was administered to both groups immediately after the completion of the course. Measurements were applied with the same measurement tools in two groups simultaneously. While there was no significant difference between the groups in the pre-tests, the scale mean scores of the education group in the post-tests were found to be significantly higher than control group ($p = 0.000$). The online course is effective in raising students’ attitudes towards sexual education and for the women-related conception of honor.

Keywords: Sex education; nursing education; women-related conception of honor; non-randomized controlled experimental study; student nurse; attitude

GİRİŞ

Cinsel eğitimi programları, yaşam boyu cinsel, cinsiyete bağlı olarak sosyal, duygusal ve psikolojik ilişkiler hakkında sağlıklı karar vermeyi teşvik edebilen programlardır (Bishop et al., 2021; Blake et al., 2001; Kirby et al., 2007). Kapsayıcı literatüre ve ABD’deki önde gelen cinsellik eğitimi kuruluşlarının cinsel eğitim ihtiyacının altını çizen net tavsiyelerine (Initiative, 2020) karşın, cinsel eğitime gereken önem verilememektedir. Sağlıklı cinsel davranış için cinsel sağlık eğitimine erişim çok önemlidir (Bishop et al., 2021). Bu tür bir eğitim, birçok grup için göz ardı edilmekte ya da sınırlandırılmaktadır (Schalet et al., 2014). Bireylerin cinsel eğitimlere ulaşamaması ise cinsiyetçi yaklaşımlara ve yanlış namus algılarının oluşmasına dolayısıyla da şiddet ve ölüm gibi istenmeyen sonuçlara neden olabilmektedir (Bishop et al., 2021; Can & Buyukbayraktar, 2018). Örneğin geleneksel toplumlarda erkekler için aktif olan roller (atılganlık, korkusuzluk, bağımsızlık, ihtiraslı olma, güç olma, saldırganlık), kadınlar için ise pasif roller (sevecenlik, duygusallık, bağımlılık, boyun eğcilik) uygun bulunmaktadır (Aktaş et al., 2018; Coşkun & Özdilek, 2012; Durgun & Gök, 2017; Elgün & Alemdar, 2017; Güven & Altay, 2020; Özpulat, 2016; Schwab et al., 2017; Sezgin, 2015; Short et al., 2013). Kadın ve erkek için uygun görülen bu roller arasındaki farklar kadınları olumsuz etkilemektedir. Eşitlikçi olmayan (cinsiyetçi) toplumsal yaklaşım, kadın ve erkek arasında ayrımcılık yaratmaktadır (Durgun & Gök, 2017; Özpulat, 2016; Schwab et al., 2017; Short et al., 2013). Sonuç olarak ortaya çıkan kadın ile erkek arasındaki eşitsizlikler ve cinsiyetçi yaklaşımlar, kadınlara daha az değer verilmesine neden olmaktadır. Kadınları toplumsal olarak erkeğin gerisinde bırakmaktadır.

Kadına ilişkin namus kavramı da cinsel eğitimin yetersizliği, cinsel eğitimin yetersizliği sonucunda gelişen cinsiyet eşitsizliği (toplumsal cinsiyetçi yaklaşım) ve cinsiyet ayrımcılığı bakımlarından titizlikle

ele alınması ve değerlendirilmesi gereken bir konudur (Aktaş & Külcü Polat, 2020). Tıpkı cinsiyet yaklaşımında kadını ev içi işlerde erkeği ise ev dışındaki işlerde görme ve erkeği daha baskın ifade etme görüldüğü gibi namus kavramında ciddi bir ayrım söz konusudur. Toplum yaşamında kadına yönelik namus kavramı; utanç, cinsel saflık olarak algılanmakta iken; erkeğe yönelik namus kavramı şeref, dürüstlük, saygınlık, iffet olarak algılanmaktadır (Irmak Vural & Körpe, 2018). Kadın, kendi görevini erkeğin namusunu korumak olarak görürken diğer yandan erkek kadının namusunu kontrol altına almaya çalışmakta ve bunu sorumluluk olarak görmektedir (Aktaş & Külcü Polat, 2020; Irmak Vural & Körpe, 2018; Tahincioğlu, 2010). Kadının namusunun, erkeğin namusu olarak kabul görülmesi ve bu kavramların çarpık şekilde iç içe geçmesi erkeğe her alanda rahatlık sağlarken, kadına ise erkek egemen bir yaşam sunmaktadır. Tam olarak bu noktada yetersiz ve etkisiz cinsel eğitimin kadına yönelik yanlış namus algısı oluşturması ve istenmeyen sonuçların yaşanması kaçınılmaz olmaktadır.

Bir sağlık profesyoneli olarak hemşirelerin, cinsel eğitim eksikliklerinin erken dönemde belirlemede cinsel eğitime ve kadına yönelik namus kavramına kendi yaklaşımları son derece önemli olmaktadır. Literatürde yapılan çalışmaların sonuçları durumu net olarak açıklamaktadır. Sağlık bölümü öğrencileri ile yapılan birçok tanımlayıcı ilişkisel çalışmada, cinsel eğitime özgü bilgi düzeyinin yüksek olmasının, toplumsal cinsiyet puanının (olumlu algı) artmasına, kadına yönelik namus algısının doğru anlaşılmasına ve kadına şiddetin ve şiddet eğiliminin düşmesine olumlu etkisinin olduğu belirtilmiştir (Aktaş et al., 2018; Can & Buyukbayraktar, 2018; Çağlayan Çaylan & Topatan, 2020; Demirel et al., 2019; Ertekin Taştan, 2021; Garzón-Orjuela et al., 2021; Güneri, 2018; Kılıç & Kavas, 2018; Kızılırmak & Çakıcı, 2021; Simsek & Ardahan, 2020; Vural Irmak & Körpe, 2018). Görüldüğü üzere birçok ögeyi içinde barındıran ve bilgi düzeyinin artması ile birçok parametreyi olumlu hale geçiren cinsel eğitimlerin önemi büyüktür. Sağlık profesyonelleri için cinsel sağlıkla ilgili politika ve stratejiler oluşturmanın yararlı olacağı belirtilmiştir (Ahn et al., 2021; Aktaş & Külcü Polat, 2020; Aktaş et al., 2018; Bishop et al., 2021; Blake et al., 2001; Coşkun & Özdilek, 2012; Elgün & Alemdar, 2017; Güneri, 2018; Gürsoy & Özkan, 2014; Kılıç & Kavas, 2018; Sezgin, 2015; Short et al., 2013) Hemşirelik mesleğine en yakın adaylar olan hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin cinsel eğitime yönelik ve kadına ilişkin namus anlayışına yönelik olumlu tutumlar kazanmasında en önemli faktörün eğitim olduğu açıkça görülmektedir. Bugünün hemşirelik öğrencileri, yarının sağlık profesyonelleridir. Bu nedenle parametrelerin (cinsel eğitime yönelik tutumlar ve kadına ilişkin namus anlayışına yönelik tutumlar) detaylı olarak anlatılabileceği “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin daha detaylı, güncel, toplum sorunlarına hitap edebilen şekilde yapılandırılarak hemşirelik lisans müfredatına entegre edilmesi çok kıymetlidir. Dolayısıyla geleceğin hemşireleri olan öğrenciler cinsel eğitimin eksikliğine bağlı yaşanan bilgi kirliliğini çözümlenebilecek, neden olan olayları ortadan kaldıracak ve kadına şiddet konusunda önce kendilerinin, sonra hastalarının ve toplumun tutumlarını değiştirip geliştirilebilecektir. Ancak konu ile ilişkili yapılan çalışmalar daha çok tanımlayıcı çalışmalardır. Bu dayanaklar ışığında planlanan araştırmanın amacı; “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersi kapsamında 14 haftalık müfredat boyunca online olarak verilen eğitimlerin, hemşirelik öğrencilerinin cinsel eğitime ve kadına şiddete yönelik tutumlarına etkisinin değerlendirilmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Tasarımı

Çalışma “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin hemşirelik öğrencilerinin cinsel eğitime ve kadına şiddete yönelik tutumlarına etkisini değerlendirmeyi amaçlayan, çift kör ve non-randomize kontrollü deneysel bir çalışmadır. Dersten önce her iki gruba aynı zamanlarda ve aynı veri toplama araçları ile ön-testler, dersten sonra da benzer şekilde son-testler online olarak uygulanmıştır. Eğitimler dersin yürütücüsü olan tek araştırmacı tarafından yine online olarak verilmiştir. Randomizasyon yapılmamıştır. Araştırmanın yapıldığı kurumun hemşirelik bölümündeki tüm öğrenciler arasından “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersini alan öğrenciler araştırmanın eğitim grubunu oluşturmuştur. Aynı sınıfta olan ancak dersi almayan öğrenciler ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Biası önlemek için öğrencilere hangi grupta oldukları araştırma boyunca söylenmemiştir. Eğitim grubunda bir öğrenci araştırmadan kendi isteği ile ayrılmak isterken, kontrol grubunda veri kaybı yaşanmamıştır. Araştırma eğitim grubunda 31, kontrol grubunda 31 öğrenci olarak toplam 62 öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırmada grup sayıları ve toplam öğrenci sayılarının araştırma tasarımı boyunca değişimi CONSORT şemasında gösterilmiştir (Şekil 1). Araştırma yarı-deneysel bir desende tamamlandığından, TREND Rehberi doğrultusunda hazırlanmıştır (Des Jarlais et al., 2004).

Dâhil Edilme	Katılımcı Sayısı (N=65)	
Gruplara Ayırma	Dâhil Edilen Öğrencilerin Randomize Edilmeden İki Gruba Ayrılması (N = 65)	
	Eğitim Grubu (n=32)	Kontrol Grubu (n=33)
	Veri Kaybı (n=1) İki Öğrenci Araştırmaya Dâhil Edilmeyen	Veri Kaybı (n=2) İki Öğrenci Araştırmaya Dâhil Edilmeyen
T0: Ön-test	Eğitim Grubu (n=31)	Kontrol Grubu (n=31)
	Aile Planlama ve Cinsel Eğitim Dersinin 14 Haftalık Eğitim Müfredatı	Ders Almadılar
T1: Son-test	Son-test Ölçümleri (n=31)	Son-test Ölçümleri (n=31)
Analiz	Analiz n=31 (96.87%)	Analiz n=31 (93.94%)

Şekil. 1. Araştırmanın CONSORT Şeması

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü dördüncü sınıfında öğrenim gören 110 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın Örneklemi

Eğitim Grubu: Araştırmanın yürütüldüğü 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nden "Aile Planlama ve Cinsel Eğitim" dersini alan 31 öğrenciden oluşmuştur.

Kontrol Grubu: Araştırmanın yürütüldüğü 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nden "Aile Planlama ve Cinsel Eğitim" dersini almayan 31 öğrenciden oluşmuştur.

Araştırmanın bu dâhil edilme kriterlerini karşılayan, araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve aydınlatılmış onam imzalayan öğrenciler eğitim ve kontrol gruplarına dâhil edilmişlerdir. Araştırmaya katılmak için uygun kriterleri sağlamayan, araştırmaya katılmaya gönüllü olmayan ya da araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırmadan ayrılmak isteyen öğrenciler ise çalışmanın dışlama kriterlerini oluşturmuş ve çalışma dışı bırakılmıştır.

Araştırma hazırlık ve uygulama olmak üzere iki aşamadan oluşmuştur.

Araştırmanın Hazırlık Aşaması

Hazırlık aşamasında; öğrenciler randomize edilmeden uygun gruplara yerleştirildi. "Aile Planlama ve Cinsel Eğitim" dersi kapsamında hazırlanan online olarak yapılandırılmış ders içeriği ve haftalık müfredat oluşturulmuştur. Öğrencilere yönelik ders kapsamında verilen online eğitimin içeriğinin oluşturulmasında; ilgili literatür, benzer programlar ve rehberler kullanılmıştır. Ders müfredatının yapılandırılmış şekilde geliştirilmesinin ve güncel yöntemler, sorunlar ve çözüm önerilerinin eklenmesinin ardından, öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, kültürel özellikleri ile bilgi ve görüşlerinin değerlendirildiği bir anket formu oluşturulmuştur. Diğer ölçme araçlarının kullanımı için ölçek sahiplerinden e-posta yoluyla izin alınmıştır. Etik kurul izni ve kurum izni de bu aşamada alınmıştır.

Araştırmanın Uygulama Aşaması

Uygulama aşamasında; her iki gruptaki öğrencilere online olarak ön-test (T0) uygulanmıştır. "Öğrenci Tanıtım Formu", "Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Eğitim grubu öğrencileri, ön-test (T0) sonrasında araştırmacı tarafından yürütülen "Aile Planlama ve Cinsel Eğitim" dersi kapsamında yapılandırılmış, haftada bir gün (Perşembe) 30 dakika olacak şekilde online olarak süren eğitimler 14 hafta boyunca uygulanmıştır. Eğitimin uzaktan olması nedeniyle eğitim online olarak tamamlanmıştır. 14 hafta sonra her iki gruba aynı anda online olarak son-test (T1) ölçümü yapılmıştır. Son-test (T1) ölçümü kullanılan veri toplama araçları bakımından ön-test ile aynıdır.

Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışma için oluşturulan hipotez, eğitim grubuna katılan hemşirelik öğrencilerinin kontrol grubuna kıyasla cinsel eğitime ve kadına ilişkin namus algısına yönelik tutumlarının daha olumlu olacaktır.

Eğitim Grubundaki Öğrencilerin Kontrol Grubundaki Öğrencilere Kıyasla;

1. Hipotez (H1): Cinsel eğitime yönelik tutumları daha olumludur.
2. Hipotez (H1): Kadına ilişkin namus algılayışı tutumları daha olumludur.

Aile Planlama ve Cinsel Eğitim Dersinin Yapılandırılmış İçeriği

Araştırmada, “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersi kapsamında 14 haftalık güncel yöntemleri, sorunları, toplumun eksikliklerini ve ulusal ve uluslararası literatürün önerilerini içeren bir online eğitim müfredatı oluşturulmuştur. Dolayısıyla; eğitim genellikle cinsel eğitimin gerekliliklerini ve önemini vurgulayan sempozyum verilerini, yetersiz ve uygun olmayan cinsel eğitimin olumsuz sonuçlarını, istenmeyen gebelikleri, anne ve bebek ölüm oralarını, 20.yüzyılda hala konuşuluyor olan ve toplumun kanayan yarası kadına şiddetin, cinsiyetçi yaklaşımlardan temel alan yanlış namus algısını, bunları önlemenin ve bunlardan korunmanın hemşirelik bakımından yollarını içermektedir. Güncel bir müfredat ile yenilenen ders konuları, 14 hafta boyunca haftada bir gün 30 dakika online olarak işlenmiştir. Eğitimin toplam süresi yedi saat olmuştur. Kontrol grubuna eğitim verilmemiştir. Eğitim grubundaki öğrencilerin tamamı eğitimin her oturumuna aktif olarak katılmıştır. Eğitim programı boyunca tüm öğrenciler sohbet ekranından sözlü ya da yazılı olarak sorularını ve önerilerini birbirlerine ve eğitime iletme şansı bulmuşlar, dolayısıyla eğitim uzaktan da olsa olabildiğince interaktif olarak tamamlanmıştır. “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin içeriği Tablo 1’de gösterilmektedir. Dersin içeriği ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler, araştırmanın amacı ve hipotezler, hemşireliğin rol ve sorumlulukları ile aynı yöndedir. Hemşireliğin eğitimci, savunmacı, danışman rolleri çalışmanın başlangıç noktasına yön vermiştir. On dört haftanın sonunda her iki gruba da online olarak son-testler (T1) uygulanmıştır. Her iki gruba uygulanan online ölçümler (T0, T1) aynı veri toplama araçları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma tamamlandıktan sonra etik ilkeler gereği eğitim grubuna verilen eğitim materyallerinin tamamı kontrol grubuna da aktarılmıştır.

Tablo 1. Aile Planlama ve Cinsel Eğitim Dersinin Müfredatı

Haftalar	Haftalık Müfredat	Kullanılan Metot ve Materyaller	Ders Süreleri
1 Hafta	Kadın ve Erkek Cinsiyette Üreme Sağlığı	• Online slaytlar	30 dakika
2 Hafta	Kadın ve Erkek Cinsiyette Üreme Hakları (Ulusal ve Uluslararası Bildirgeler)	• Soru ve cevap • Grup tartışması	30 dakika
3 Hafta	Kadın ve Erkek Üreme Sistemlerinin Anatomisi	• Beyin fırtınası	30 dakika
4 Hafta	Kadın ve Erkek Üreme Sistemlerinin Fizyolojisi	• Videolar	30 dakika
5 Hafta	Aile Planlama	• Broşürler	30 dakika
6 Hafta	Aile Planlananın Amaçları ve Hedefleri Aile Planlamanın Cinsiyeti Var mıdır? Aile Planlama Sadece “Kadın”lara ya da Sadece “Erkek”lere Özgü Müdür?	• Konu ile ilgili hazırlanmış ulusal ve uluslararası eğitim planları	30 dakika
7 Hafta	Kadına Yönelik Aile Planlama Yöntemleri ve Koruyuculukları	• Ulusal ve uluslararası sözleşmeler	30 dakika
8 Hafta	Erkeğe Yönelik Aile Planlama Yöntemleri ve Koruyuculukları		30 dakika

9 Hafta	Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ve Korunma Yolları	• Konuyla ilgili	30 dakika
10 Hafta	Cinsel Eğitim	öneriler	30 dakika
11 Hafta	Cinsel Eğitimin Amaçları ve Hedefleri Cinsel Eğitimlere Kadın ve Erkek Katılımının Önemi		30 dakika
12 Hafta	Ulusal ve Uluslararası Literatürde yer Alan Cinsel Eğitim Programı Örnekleri		30 dakika
13 Hafta	Cinsel Eğitimin Önündeki En Büyük Engel: Kadın ve Erkek Cinsiyetlerine Yönelik Toplumsal Cinsiyetçi Yaklaşımlar		30 dakika
14 Hafta	Toplumsal Cinsiyetçi Yaklaşım İle Mücadelede Ulusal ve Uluslararası Bildirgeler		30 dakika
14 Hafta	Bir Metafor Olarak Namus Algısı		30 dakika

Araştırmada Körleme Şekli

Araştırmada biasın önlenmesi için istatistik desteği veren öğretim elemanı körlenmiş, eğitim ve kontrol grupları belirtilmemiştir. Ayrıca öğrencilere hangi grupta oldukları söylenmemiş, sadece çalışmaya dâhil olmaları konusunda yazılı izin alınmıştır.

Verilerin Toplanması

“Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinde verilen online eğitimlerin; öğrencilerin cinsel eğitime yönelik tutumlarına ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutumlarına etkisi yine online olarak değerlendirilmiştir.

Öğrenci Tanıtım Formu

Form araştırmacı tarafından hazırlanmış, öğrencilerin ölçek puanlarını etkileyebileceği düşünülen sosyo-demografik ve diğer özelliklerini içeren 11 çoktan seçmeli, yedi açık uçlu olmak üzere 18 sorudan oluşturulmuştur. Ölçümler sırasında sosyo-demografik özellikler değişmeyeceği için bu form sadece ön-test ölçümünde (T0) online olarak kullanılmış olup, son-test ölçümünde kullanılmamıştır.

Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Turhan (2015) tarafından geliştirilen ölçek, beşli likert yapısına sahip iken, 15 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır (Turhan, 2015). Alt Boyutlar ise “Cinsel Eğitimin Yararlarına İlişkin Görüşler” ve “Cinsel Sağlığa İlişkin Görüşler” şeklindedir. Alt boyutlara ilişkin cronbach α değerleri incelendiğinde ise sırasıyla 0,864 ve 0,636 olarak belirlenmiştir. Ölçek genel cronbach değeri ise 0,865 olarak hesaplandığından hem ölçek geneli hem de her iki alt boyut için hesaplanan alfa değerleri güvenilirlik açısından yeterlidir. Bu kritere göre ölçek yüksek derecede güvenilirdir. Ölçek puanlarının hesaplanmasında yüksek puan olumlu tutumu göstermektedir. Araştırmada ölçek cronbach alpha değeri 0,871 olarak hesaplanmıştır.

Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği

Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ) Gürsöy tarafından 18–24 yaş grubu üniversite lisans bölümlerinde öğrenim gören 1.2.3.4. sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilmiş olsa da aynı yaş grubu gençlere uygulanabilmektedir (Gürsöy & Özkan, 2014). Ölçek, geleneksel namus anlayışı, eşitlikçi yaklaşım ve evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı olmak üzere üç boyut ve toplam 25 maddeden oluşan beşli likert tipinde bir ölçektir. Ölçekte 11 adet ters önerme maddesi bulunmaktadır. Öğrencilerin ölçekten alabilecekleri en yüksek puan “125”, en düşük puan ise “25”tir. Ölçekten

alınabilecek puan ne kadar yüksek ise, öğrencilerin kadına ilişkin namus algısı ve tutumları o kadar olumlu olarak değerlendirilmiştir. Ölçek genel cronbach alpha değeri 0,930 iken araştırmada bu değer 0,916 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Örneklem Büyüklüğü

Araştırma randomize olmayan girişim-kontrollü bir çalışma olduğundan ve dersi alan öğrencilerin tamamı eğitim grubuna alındığından örneklem hesabı yapılmamıştır. “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersini alan toplam 31 öğrenci olduğundan, dersi alan tüm öğrenciler eğitim grubuna dâhil edilmiştir. Aynı sınıfta eğitim görüp, bu seçmeli dersi almayan 31 öğrenci ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Katılımcılar araştırmaya gönüllülük esası ile dâhil edilmiştir. Bu dersi alıp araştırmaya katılmaya gönüllü olmayan eğitim grubundan bir, kontrol grubundan iki öğrenci olmak üzere toplamda üç öğrenci araştırmadan çıkarılmıştır (Şekil 1).

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizleri, IBM SPSS Statistics for Windows 20.0 (IBM) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sayı, yüzde, ki kare testi, t-testini ve Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Ortalama ve standart sapma (SD) gibi nicel değişkenleri özetlemek için tanımlayıcı istatistiksel analiz yapılmıştır. Demografik verilerde kategorik değişkenler için frekans ve yüzde kullanılmıştır. Eğitim ve kontrol gruplarının kategorik değişkenleri arasındaki farkı belirlemek için ki kare testi veya Fisher’s Testi kullanılmıştır. Ölçeklere ilişkin ölçümlere göre gruplar arasındaki farkı belirlemek için tekrarlı değerlendirmelerde varyans analizi ve t-testi ile ölçüm zamanlarına göre grup puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek için Duncan testi kullanılmıştır. Son olarak, ortalama puanlar arasındaki korelasyonu belirlemek için Pearson korelasyon testi kullanılmış, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırma Etiği

Araştırmanın yapılabilmesi için Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan onay alınmıştır (2020/09-35 protokol numaralı etik kurul onayı). Ayrıca araştırmanın yapılacağı kurum olan Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü’nden yazılı izin alınmıştır. Katılımcılara çalışma hakkında detaylı bilgi verilmiş, yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Araştırma boyunca Helsinki Bildirgesine bağlı kalınmıştır. Araştırmanın tamamlanmasının ardından kontrol grubundaki öğrencilere eğitim grubuna verilen “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersi kapsamında hazırlanan yapılandırılmış online eğitim çıktıları verilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Araştırmaya 65 hemşirelik öğrencisi ile başlanmış, randomizasyon yapılmamıştır. Eğitim grubuna “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersini alan 31 öğrenci, kontrol grubuna aynı sınıfta öğrenim gören ancak bu dersi almayan 31 öğrenci dâhil edilmiştir. “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersini alan bir öğrenci, kontrol grubunda olan iki öğrenci araştırmaya katılmak istememiş, dolayısıyla çalışma 62 öğrenci ile (31 eğitim grubu ve 31 kontrol grubu) tamamlanmıştır. Bu durum Şekil 1’de detaylı olarak gösterilmiştir.

Sosyo-demografik özellikler ve ön-test ölçek puan ortalamaları (cinsel eğitime yönelik tutum puan ortalamaları ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutum puan ortalamaları) açısından eğitim ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik verileri (n = 62)

Sosyo-demografik veriler	Eğitim (n = 31)		Kontrol (n = 31)		Toplam (n = 62)		χ^2
	n	%	n	%	n	%	P-value
Yaş Ortalaması	$\bar{x} \pm SS$		$\bar{x} \pm SS$		t		p
	21.22±1.34		21.44±1.66		1.320		0.684
Cinsiyet							
Kadın	21	67.7	29	93.55	50	80.6	1.6996
Erkek	10	32.3	2	6.45	12	19.4	0.1611
Cinsel eğitim ve ile planlama ile ilgili bilimsel bir aktiviteye katılım							
Evet	11	35.5	13	41.9	24	38.7	2.9974
Hayır	20	64.5	18	58.1	38	61.3	1.0446
Cinsel eğitim ve aile planlamanın ders olarak verilmesi gerekli mi?							
Evet	31	100.0	29	93.55	60	96.8	1.8663
Hayır	0	0.0	2	6.45	2	3.2	0.1204
Evet ise hangi yıl verilmeli?							
Birinci Yıl	7	22.6	4	12.9	11	17.7	5.1668
İkinci Yıl	2	6.5	0	0.0	2	3.2	1.1342
Üçüncü Yıl	10	32.3	14	45.2	24	38.7	
Dördüncü Yıl	4	12.9	6	19.4	10	16.2	
Her Yıl	9	25.7	4	12.9	13	21.0	
Cinsel eğitimin verilmesi toplumun refah düzeyini artırır mı?							
Evet	30	96.8	29	93.6	59	95.2	2.1772
Hayır	1	3.2	2	6.4	3	4.8	0.9982
Cinsel eğitimin verilmesi cinsiyet eşitliğini sağlar mı?							
Evet	29	93.6	28	90.4	56	90.3	2.2664
Hayır	2	6.4	3	9.6	6	9.7	1.9913
Toplumda cinsiyet eşitliğinin olduğunu düşünüyor musunuz?							
Evet	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2.9832
Hayır	31	100.0	31	100.0	62	100.0	0.9682
Ailenizde cinsiyet eşitliğinin olduğunu düşünüyor musunuz?							
Evet	18	61.4	26	82.9	44	71.0	2.2876
Hayır	13	38.6	5	17.1	18	29.0	1.0352
Toplam	31	100.0	31	100.0	62	100.0	

Ölçek Puan Ortalamalarının Değerlendirilmesi

Tablo 3, “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin online eğitimlerine ilişkin cinsel eğitime yönelik tutum puan ortalamaları ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutum puan ortalamalarını ön-test (T0) ve son-test (T1) göstermektedir. Sonuçlar, “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” isimli online olarak verilen dersin hemşirelik öğrencilerine cinsel eğitime yönelik ve kadına yönelik namus algısına ilişkin olumlu tutumlar kazandırdığını göstermektedir. Bu sonuç, araştırmanın hipotezlerini desteklemektedir.

“Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin online eğitimleri sonrasında eğitim grubunun cinsel eğitime yönelik tutum puan ortalamaları ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutum puan ortalamalarındaki artış istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,001$). Kontrol grubundaki hemşirelik öğrencilerinin cinsel eğitime yönelik tutum puan ortalamaları ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutum puan ortalamaları düşüktür. Ölçümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişiklik tespit edilmemiştir ($p>0,05$) (Tablo 3). Tablo 4’te Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve “Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği”nin araştırmada bulunan Cronbach alfa değerleri gösterilmiştir (Tablo 4). Tablo 5 ise “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği” arasında yüksek düzeyde, pozitif ve doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Eğitim ve kontrol gruplarının “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CEYTÖ)” ve “Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ)” puan ortalamaları bakımından karşılaştırılması

Ölçümler		CEYTÖ*	KİNATÖ **		
		$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$		
Eğitim	T0	54.89±0.54	94.35±0.50		
	T1	72.62±3.33	114.38±0.83		
Kontrol	T0	53.05±0.08	95.68±0.07		
	T1	52.89±0.45	96.77±0.65		
Test		F	p	F	p
	İzlem	95.32	0.002	89.35	0.001
	Grup	226.310	0.003	185.69	0.000
	İzlem x Grup	101.32	0.001	168.15	0.001

* Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

** Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği

Tablo 4. “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CEYTÖ)” ve “Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ)”nin toplam madde sayıları ve Cronbach alpha değerleri

Ölçekler	Toplam Madde Sayısı	Cronbach alpha
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CEYTÖ)	15	0.871
Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ)	25	0.916

Tablo 5. “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CEYTÖ)” ve “Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ)” arasındaki ilişki

Ölçekler		CEYTÖ	KİNATÖ
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CEYTÖ)	r	0.932	
	p	0.0001	
Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ)	r	0.8068	0.615
	p	0.0001	0.0001

TARTIŞMA VE SONUÇ

Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerine online olarak verilen “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin, öğrencilerin cinsel eğitime ve kadına ilişkin “namus” anlayışına yönelik tutumları üzerine etkisinin değerlendirildiği araştırmanın bu bölümünde eğitimin etkinliği, ölçüm araçlarının puan ortalamaları ve birbiri ile ilişkisi tartışılmıştır.

Literatürde cinsel eğitime yönelik tutumların ve kadına ilişkin namus algısına yönelik anlayışın kültür ile ilişkili olduğu bildirilmiştir. Bu nedenle sağlık profesyonellerinde ve sağlık bölümü öğrencilerinde yapılan pek çok çalışmada sosyo-demografik özelliklerin etkili olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmaların birçoğunda, hemşirelik bölümü öğrencilerinin sosyo-demografik ve kültürel özelliklerinin (yaş, cinsiyet, yaşadıkları yerde geçirilen süre, kardeş sayısı, aile tipi, ebeveynlerin eğitim durumu ve annenin çalışma durumu gibi), öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarına etkisinin olduğu belirlenmiştir (Aktaş & Külcü Polat, 2020; Alp Yılmaz, 2019; Bishop et al., 2021; Can & Buyukbayraktar, 2018; Coşkun & Özdilek, 2012; Demirel et al., 2019; Des Jarlais et al., 2004; Elgün & Alemdar, 2017; Ertekin Taştan, 2021; Garzón-Orjuela et al., 2021; Güneri, 2018; Gürkan, 2020; Gürsoy & Özkan, 2014; Kızılırmak & Çakıcı, 2021; Simsek & Ardahan, 2020; Vural Irmak & Körpe, 2018). Ancak tüm araştırma bulgularının aksine yapılan bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin cinsel eğitime yönelik ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutum puanlarında herhangi bir sosyo-demografik veri ile ilişki tespit edilmemiştir.

Araştırmada öğrencilerin online olarak aldığı “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin yapılandırılmış 14 haftalık müfredatının uygulanmasının öncesinde öğrencilerin ön-test (T0) puan ortalamaları oldukça düşük, son-test (T1) puan ortalamaları ise oldukça yüksek bulunmuştur (Tablo 3). Bu durum eğitimin yüksek etkisini gösteren önemli bir göstergedir. Cinsel eğitim ve aile planlama eğitimi etkileri uzun sürebilecek ve geleceği şekillendirebilecek bir eğitimidir. Özellikle kadına yönelik yanlış namus algısının olduğu, cinsel eğitimin tek cinsiyete hitap ettiğinin düşünüldüğü ve toplumun kanayan yarası olan kadın şiddetlerinin yaşandığı bir toplumda bu eğitimler sağlık alanında görev yapan sağlık profesyonellerinin en önemli görev ve sorumlulukları arasındadır. Hemşirelerin rolleri ve etik yaklaşımlarının gerekliliğidir. Toplum ve kadın ve erkeği eğiterek geleceği şekillendirmek için öncelikle geleceğin sağlık profesyonellerinin bu konudaki tutumları belirlenmeli ve eğitimler ile değişimler analiz edilmelidir. Sağlık profesyonelleri içinde hastaya ya da toplum bireylerine en yakın ve sayı olarak çoğunluğa sahip olan sağlık profesyonelleri ise hemşirelerdir. Dolayısıyla toplumun olumsuz kaderini değiştirecek bu eğitimleri verecek olan hemşire adaylarının mezuniyet öncesi bu eğitimlerini tamamlamak ve değerlendirmelerini yapmak oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmada eğitimler ile yükselen puanlar bize, aynı eğitimlerin topluma verilmesi ile toplumun refah düzeyinin yükseleceğini ve istenmeyen durumların (toplumsal cinsiyetçi yaklaşım, cinsel eğitimi

sadece kadına yönelik görmek, aile planlamayı sadece kadına yönelik görmek, cinsel yolla bulaşan hastalıkları sadece kadına mal etmek, namus kavramını sadece kadına yönelik görmek ve kadına şiddet, kadın cinayetleri vb.) azalabileceğini işaret etmektedir (Gürkan, 2020). Her iki ölçüm aracının birbiri ile pozitif yönde kuvvetli ilişkiye sahip olması da durumu kanıtlar niteliktedir (Tablo 5).

Konu ile ilgili literatürde yapılmış araştırmalara sıkça rastlanmaktadır (Aktaş & Külcü Polat, 2020; Aktaş et al., 2018; Alp Yılmaz, 2019; Bishop et al., 2021; Blake et al., 2001; Coşkun & Özdilek, 2012; Durgun & Gök, 2017; Elgün & Alemdar, 2017; Ertekin Taştan, 2021; Gürkan, 2020; Güven & Altay, 2020; Initiative, 2020; Kılıç & Kavas, 2018; Kirby et al., 2007; Kızılırmak & Çakıcı, 2021; Schalet et al., 2014; Schwab et al., 2017; Sezgin, 2015; Short et al., 2013; Tahincioğlu, 2010). Araştırmalar farklı popülasyonlarda yapılsa da (ebelik öğrencileri, hemşirelik öğrencileri, sağlık profesyonelleri, sadece erkek hemşirelik öğrencileri, yaz okuluna giden hemşirelik öğrencileri vb.) benzer önerilerde bulunulmuştur. Geleceğin sağlıkla ve refah içinde şekillenebilmesi için bu eğitimlerin önemi ve gerekliliği tüm araştırmalarda vurgulanmıştır. Bir diğer dikkat çeken durum ise yapılan araştırmaların sıklıkla tanımlayıcı türde araştırmalar olmasıdır. Ancak bahsedildiği gibi yapılan çalışmalar durumu tespit etmiş, öğrencilerin cinsel eğitim, kadına yönelik namus algısı tutumlarının düşük olduğunu ve konuya ilişkin eğitimlerin büyük öneme sahip olduğunun altı çizilmiştir (Aktaş & Külcü Polat, 2020; Aktaş et al., 2018; Bishop et al., 2021; Blake et al., 2001; Coşkun & Özdilek, 2012; Des Jarlais et al., 2004; Elgün & Alemdar, 2017; Ertekin Taştan, 2021; Güneri, 2018; Gürkan, 2020; Irmak Vural & Körpe, 2018; Kılıç & Kavas, 2018; Kirby et al., 2007; Sezgin, 2015; Short et al., 2013; Tahincioğlu, 2010). Doğru tutumlar ancak eğitimler ile kazanılabilmektedir (Aktaş & Külcü Polat, 2020; Can & Buyukbayraktar, 2018; Çağlayan Çaylan & Topatan, 2020; Demirel et al., 2019; Ertekin Taştan, 2021; Güneri, 2018). Öğrencilerin, hemşirelik mesleğini ve profesyonel rollerini öğrendikleri hemşirelik eğitimleri sürecinde cinsel eğitim ve aile planlama ile ilgili toplumun yararlarının çözümlerini ve önerilerini içine alan, yapılandırılmış, öğrencinin de yorum ve önerilerde bulunabileceği interaktif, güncel eğitimler almaları onları gelecekteki rollerine hazırlamada oldukça kıymetli olacaktır. Zira kliniklerde ve toplumda cinsel eğitimleri, aile planlamayı en çok anlatacak ve ilgili sorunlar ile en sık karşılaşacak grup yine hemşirelerdir. Hemşireler, eğitim ve danışmanlık rolleriyle birey, aile ve topluma ihtiyaç duyulan alanlarda yol göstermek ile yükümlüdürler (Alp Yılmaz, 2019; Zeyneloğlu & Terzioğlu, 2011). Bunun için, toplumsal sorunlar da göz önüne alındığında öncelikle cinsel eğitime ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutumlarının belirlenmesinin önemli olduğu vurgulanmalıdır.

Başka bir bakış açısı ile düşünüldüğünde; hemşirelik eğitiminin ve hemşireliğin temel odak noktası biyo-psiko-sosyal bir varlık olan insandır. Bu nedenle hemşirelik öğrencileri, sosyal boyutun gözden kaçırılmaması gereken bir sürecin içinde yer alırlar. Onların toplumsal cinsiyet, cinsel eğitimin gerekliliği, kadına yönelik namus algısı konularında olumlu tutum geliştirmeleri; kendileri, yakın ilişkide oldukları kişiler, hastalar ve hasta yakınları ile etkileşimlerini de olumlu yönde etkileyecektir. Hemşirelik müfredatlarında toplumsal cinsiyet, cinsel eğitim, aile planlama, kadına yönelik namus algısı, toplumun olumlu-olumsuz yaklaşımları ve istedik/istenmeyen sonuçlarına yer verilmesinin önemi açıkça görülmektedir.

Araştırmanın Güçlü Yanı

Hemşirelik öğrencilerinin cinsel eğitime ve kadına yönelik namus algısına ilişkin tutumlarını değerlendiren çalışmalara son yıllarda daha sık rastlansa da çalışmaların geneli tanımlayıcı türde çalışmalardır. Bu çalışmaya benzer şekilde yapılandırılmış güncel bir eğitimin uygulandığı ve

toplumun sorunu haline gelen parametrelerin analiz edildiği çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışma bu bakımdan hemşirelik öğrencilerine, hemşirelik eğitimine, hemşirelik mesleğine ve literatüre ışık tutmaktadır.

Bu araştırmada “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin, hemşirelikte aile planlama ve özellikle de cinsel eğitimin kavramlarının önemli bir çıktısı olan cinsel eğitime ve kadına ilişkin namus algısına yönelik olumlu tutum geliştirmeleri üzerine katkısı olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla araştırma ile hemşirelik öğrencilerinde “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinde verilen 14 haftalık güncel ve toplum sorunlarını içererek oluşturulmuş, interaktif uygulanan eğitimin etkisi ortaya konmuştur. Bu bakımdan çalışma Böylece hemşirelik eğitimine, profesyonel hemşireliğe, literatüre ve gelecekte planlanacak olan çalışmalara temel oluşturmakta ve ışık tutmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın bazı sınırlılıklara sahiptir. Katılımcılar sadece bir üniversiteden alınmıştır. Farklı öğrenci popülasyonlarına sahip diğer üniversitelerin dâhil edilmesi sonuçların genellenmesine yardımcı olacaktır. Bu nedenle araştırma sonuçları diğer hemşirelik öğrencilerine genellenirken dikkatli olunmalıdır.

Araştırma “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersi kapsamında gerçekleştirildiğinden, eğitim sadece dersi resmi olarak alan öğrencilere verilebilmektedir. Sistem teknik olarak daha fazla öğrenciye açılmamıştır. Dersi alan öğrenci sayısı 32 olduğundan eğitim grubuna alınacak öğrenci sayısını daha fazla düşürmemek için randomizasyon yapılamamıştır. Çalışmalar daha büyük örneklemelerde ve daha yüksek kanıt seviyelerinde yapılmalıdır.

Son olarak, “Aile Planlama ve Cinsel Eğitim” dersinin tamamlanmasından hemen sonra (son-test (T1)) sonuçlar sadece bir kez ölçülebilmektedir. Daha uzun ve tekrarlayan izlemler ile elde edilebilecek bulgulara ulaşılamamıştır. Gelecekteki çalışmalar da bu durum dikkate alınmalı ve büyük örnekleme, randomize edilerek ve uzun izlemler sonucunda zengin bulgulara ulaşılması önerilmektedir.

ÖNERİLER

Aile Planlama ve Cinsel Eğitim dersi kapsamında hazırlanan eğitimler, hemşirelik lisans programlarında ortak bir dilin konuşulması için çok önemlidir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yaşandığı, cinsel eğitimin sadece kadının alması gerektiğinin düşünüldüğü, erkeğe ilişkin cinsel eğitimlerin yetersiz kalmasına bağlı gelişen durumların yaşandığı ve bu durumların kadına mal edildiği, istenmeyen sonuçlara maruz kalındığı, namus kavramının sadece kadın cinsiyetine özel olduğunun düşünüldüğü ve buna göre eylemlerde bulunduğu, kadın ve kız çocuklarının öldürüldüğü bir toplumda bu eğitimlerin önemi asla gözmezden gelinmemelidir. Bu alanlarda multidisipliner ekip çok önemli olsa da hemşire kliniklere bu nedenle gerçekleştirilecek başvurulara en yakın sağlık profesyoneleridir. Toplumda ise kadına, aileye, topluma en yakın ve en içlerinden bireyler yine hemşirelerdir. Bu nedenle hemşirelerin bu konuda bilgi birikiminin olması gerekmektedir. Her türlü klinikte/birimde çalışan hemşire için bu eğitimler büyük öneme sahiptir. Çünkü tüm bireylerin/hastaların haklarının farkında olunması, korunması ve onlara haklarının öğretilmesi bakımından tüm hemşirelere önemli görevler düşmektedir. Bu eğitim programı lisans düzeyindeki öğrenci hemşirelerin müfredatlarında daha zengin ve güncel olayların da yer verilerek işlenmesi gereken aile planlama ve cinsel eğitim konularında olumlu tutumlar geliştirmelerini sağlayarak,

bireylere bütüncül yaklaşımda bulunmayı desteklemektedir. Dolayısıyla bireylerin ve toplumun refah düzeyini yükselecektir. Araştırma sonuçları, aile planlama ve cinsel eğitimlerin hemşirelik öğrencilerinin müfredatlarında daha fazla sürede olması gerektiğini işaret etmektedir. Ayrıca daha büyük gruplarda ve mezun olmuş sağlık profesyoneli olarak hemşirelerin de konuya ilişkin tutumlarını ortaya koyacak araştırmaların yürütülmesi önerilmektedir.

Teşekkür

İstatistik desteği için öğretim üyesi hocamıza ve değerli katılımcılara çok teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Ahn, S. T., Kim, J. W., Park, H. S., Kim, H. J., Park, H. J., Ahn, H. S., Lee, S. W., & Moon, D. G. (2021). Analysis of sexual behaviors among adults in Korea: results from the "Korean National Survey on Sexual Consciousness". *The world journal of men's health*, 39(2), 366. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7994665/pdf/wjmh-39-366.pdf>
- Aktaş, D., & Külcü Polat, D. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına ilişkin namus algıları arasındaki ilişki. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 28(1), 1-9.
- Aktaş, S., Erkek, Z. Y., & Korkmaz, H. (2018). An examination of the attitudes of midwives and nurses towards gender roles and the influencing factors Ebe ve hemşirelerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 823-834.
- Alp Yılmaz, F. (2019). Attitudes to health personnel to gender roles and factors affecting their gender roles. *JAREN*, 5(1), 40-45.
- Bishop, M. D., Mallory, A. B., Gessner, M., Frost, D. M., & Russell, S. T. (2021). School-based sexuality education experiences across three generations of sexual minority people. *The Journal of Sex Research*, 58(5), 648-658. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00224499.2020.1767024?needAccess=true>
- Blake, S. M., Ledsky, R., Lehman, T., Goodenow, C., Sawyer, R., & Hack, T. (2001). Preventing sexual risk behaviors among gay, lesbian, and bisexual adolescents: the benefits of gay-sensitive HIV instruction in schools. *American Journal of Public Health*, 91(6), 940.
- Can, I., & Buyukbayraktar, C. G. (2018). Men's attitudes related to gender roles. *Selcuk University Journal of Faculty of Letters*, 39, 355-372.
- Coşkun, A., & Özdilek, R. (2012). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: sağlığa yansımaları ve kadın sağlığı hemşiresinin rolü. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma*, 9(3), 30-39.
- Çağlayan Çaylan, M., & Topatan, S. (2020). Erkek Üniversite Öğrencilerinin Kadın Algıları ve Namusa İlişkin Tutumları. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 28(1), 77-89.
- Demirel, G., Kaya, N., Pınar Ertekin, Ş., Değerli, B., & Gökmen, E. (2019). Üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin namusa, şiddete ve cinsiyetçiliğe yönelik tutumları. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6(3), 479-490.
- Des Jarlais, D. C., Lyles, C., Crepaz, N., & Group, T. (2004). Improving the reporting quality of nonrandomized evaluations of behavioral and public health interventions: the TREND statement. *American Journal of Public Health*, 94(3), 361-366.

- Durgun, C., & Gök, G. O. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında Brics&G7 ülkelerinin karşılaştırmalı analizi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 20-32.
- Elgün, A., & Alemdar, M. Y. (2017). A study oriented on the communication faculty students' attitudes towards gender roles: Ege University sample. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 1054-1067.
- Ertekin Taştan, L. (2021). Üniversite öğrencilerinin namus algısı ile sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişki.
- Garzón-Orjuela, N., Samacá-Samacá, D., Moreno-Chaparro, J., Ballesteros-Cabrera, M. D. P., & Eslava-Schmalbach, J. (2021). Effectiveness of sex education interventions in adolescents: An overview. *Comprehensive child and adolescent nursing*, 44(1), 15-48. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/24694193.2020.1713251?needAccess=true>
- Güneri, S. E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutumları. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(4), 258-266.
- Gürkan, H. (2020). The status of women as subject in the films of contemporary Turkish female directors. *CEEOL*, 7(2), 62-79.
- Gürsoy, E., & Özkan, H. A. (2014). Türkiye'de Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin" Namus" Algısı. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Dernegi*, 5(3).
- Güven, E., & Altay, B. (2020). Ebelik öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 191-200.
- Initiative, F. o. S. E. (2020). National sex education standards: Core content and skills, K-12. *Future of Sex Education Initiative*.
- Irmak Vural, P., & Körpe, G. (2018). Attitudes of university students on woman-man understanding and approaches to women's honor. *Life Skills Journal of Psychology*, 2(3), 155-166.
- Kılıç, S., & Kavas, A. B. (2018). Üniversite öğrencisi erkeklerin cinsiyet rolü tutumları, erkeklik rolleri ve kadına ilişkin namus algılarının incelenmesi. *İNSAN HAK İHLALLERİ VE SOSYAL TRAVMALAR*, 57-81.
- Kirby, D. B., Laris, B. A., & Rolleri, L. A. (2007). Sex and HIV education programs: their impact on sexual behaviors of young people throughout the world. *Journal of adolescent Health*, 40(3), 206-217.
- Kızılırmak, A., & Çakıcı, N. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin evlilik öncesi cinselliğe karşı ttumları ile kadına yönelik namus anlayışları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 9(2), 655-671.
- Özpulat, F. (2016). The relationship between self-efficacy level and gender perception of university students: Beyşehir example Üniversite öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı ilişkisi: Beyşehir örneği. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 1222-1232.
- Schalet, A. T., Santelli, J. S., Russell, S. T., Halpern, C. T., Miller, S. A., Pickering, S. S., Goldberg, S. K., & Hoening, J. M. (2014). Invited commentary: Broadening the evidence for adolescent sexual and reproductive health and education in the United States. In: Springer.
- Schwab, K., Samans, R., Zahidi, S., Leopold, T. A., Ratcheva, V., Hausmann, R., & Tyson, L. D. (2017). The global gender gap report 2017.
- Sezgin, D. (2015). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinde sağlık ve tıbbileştirme. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 153-186.

- Short, S. E., Yang, Y. C., & Jenkins, T. M. (2013). Sex, gender, genetics, and health. *American Journal of Public Health, 103*(S1), S93-S101.
- Simsek, H. G., & Ardahan, M. (2020). The level of recognition of the symptoms of violence against women by senior year nursing and midwifery students. *Contemporary Nurse, 56*(1), 23-33.
- Tahincioğlu, A. (2010). The analysis of honor and honor killing in the context of sexual inequalities. *Culture & communication, 13*(2), 131-158.
- Turhan, O. N. (2015). *Ergenlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarına ilişkin bir ölçek geliştirme çalışması* [Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Vural Irmak, P., & Körpe, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin kadınlık-erkeklik ve kadına ilişkin namus anlayışı tutumu. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 2*(3), 155-166.
- Zeyneloğlu, S., & Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe University Journal of Education, 40*(40), 409-420.

EXTENDED ABSTRACT

Aim: Sex education and honor women-related conception of honor are abstract concepts that are difficult to gain and are the basis of the bleeding wounds of society. It is an essential part of nursing education. The aim of the study is to evaluate the effect of the "Family Planning and Sex Education" course given to the fourth year nursing students' attitudes towards sexual education and attitude for the women-related conception of honor.

Method: The study is a non-randomized experimental and double-blind study. It was held by online between 1 October 2020 and 15 February 2021. The students who were in the last year of Aksaray University Nursing Department and took the "Family Planning and Sex Education" online-course constituted the education group, while the students who were in the same class but did not take the course formed the control group (education group = 31, control group = 31). In both groups, pre-test measurements (T0) were made with "Student Introduction Form", "Attitude Scale towards Sexual Education" and "Attitude Scale for the Women-Related Conception of Honor". After the pre-test, the education group took the "Family Planning and Sex Education" online-course for 14 weeks, while the control group was not given any training. Post-test (T1) was administered to both groups immediately after the completion of the fourteen-week online-course. Pre-test and post-test measurements were applied to both groups at the same time and with the same measurement tools. In order to conduct the research, permission from the Human Studies Ethics Committee (dated 2020/09-35 and protocol number) of the Rectorate of Aksaray University, permission from the institution where the study was conducted, and written informed consent from the participants were obtained. Throughout the research, the Declaration of Helsinki was adhered to.

Results: In the pre-test measurements of the education and control groups, there was no statistically significant difference between the mean scores of attitudes towards sexual education and the attitude for the women-related conception of honor. In the post-tests, mean scores of both scales of the education group were found to be statistically significantly higher than the mean scores of the control group ($p = 0.000$). Two-way analysis of variance results showed a significant interaction between groups and measures ($p = 0.000$). After the "Family Planning and Sex Education" online-course, the post-test scores of the education group increased compared to the control group ($p = 0.000$), and the post-test scores of the education group increased significantly compared to the pre-test ($p = 0.000$) within the education group.

Conclusion: "Family Planning and Sex Education" online-course is an effective method to increase students' attitudes towards sexual education and the attitude for the women-related conception of honor. This course will be an effective method in terms of educating and enriching nursing students on the bleeding wounds of society, lack of sexual education and violence against women. The research will shed light on nursing curricula and education, clinics, society and literature. It is recommended that similar studies be conducted in a randomized controlled manner, with a larger sample, and long follow-ups should be used.